

Diplomová práce: Autorita a konformismus; sociální psychologie nacismu

Autorka : Denisa Dvořáková

Vedoucí práce : JUDr. Jan Kosek, Ph.D.

Vyjádření vedoucího práce

Předkládaná diplomová práce se zabývá stále burcující otázkou, jak mohlo dojít k tomu, že v tak „vyspělé“ a vzdělané zemi, jakou bylo předválečné Německo, zvítězila ideologie nacionálního socialismu, vedoucí ke světové válce a k holocaustu. Text je velice kvalitní, autorka umí dobře psát a opírá se o bohatou literaturu, kterou skutečně přečetla. Z hlediska formálních požadavků nelze diplomantce nic vytknout. Podstatnými intelektuálními zdroji práce jsou díla Hannah Arendtové, Zygmunta Baumanna, Tymothy Snydera, Ericha Fromma, Raula Hilberta, Philipa Zimbarda ad.

Práce je „klasicky“ členěna na úvod, čtyři kapitoly a závěr. První kapitola se zaměřuje na pojem totalitarismu a na stále vlivnou koncepci Hannah Arendtové. Autorka Heideggerovu studentku vysoce oceňuje, přesto, aniž by se pokoušela o nějakou „senzačnost“, na závěr kapitoly přichází s některými kritickými poznámkami. Následující stručná kapitola se zabývá nacistickou ideologií a vlastně je odrazovým můstkem k centrální kapitole celé práce; předmětem zájmu zde jsou otázky autority a konformismu, podstatným hlediskem je hledisko (sociální) psychologie, která po válce přišla s řadou experimentů, jež se zmíněnými fenomény zabývaly, a mj. vyzněly velice apelativně: to, co se stalo v Německu, se zase může objevit v kterékoli zemi. Autorka ovšem přichází také s vlastními postřehy, jež se týkají např. otázky, zda, resp. do jaké míry je moderní individualismus konformismem. Velmi zdařilá je rovněž podkapitola o podpoře nacismu v Německu a o neblaze proslulém Adolfu Eichmannovi.

Práci uzavírá nedlouhá kapitola o nacistickém právu, o roli, jakou za Třetí říše sehrálo. Vhodným zakončením textu je zmínka o Radbruchově formuli, která dodnes vyvolává řadu otázek ohledně pozitivního a přirozeného práva. Extrémní nespravedlnost jistě může vyvěrat, jak říká Zdeněk Kühn, jak z pozitivismu, tak z antipozitivismu, nacističtí právní teoretikové ostatně rádi mluvili o německém přirozeném právu, jež má svůj původ v kromobyčejných kvalitách německého Volksgeistu. Isaiah Berlin, jeden z nejvýznamnějších liberálů dvacátého století, přitom právě Herdera vyzdvihoval za to, že akcentem na (kulturní) pestrost překonal jednostrannou omezenost racionalisticky pokrokařského osvícenství, jež přišlo s totalitární koncepcí svobody. Pout' mnoha myšlenek dějinami je někdy hodně zvláštní.

Ať už se věci mají jakkoliv, předkládanou práci Denisy Dvořákové navrhuji hodnotit jako výbornou.

V Praze dne 5. 9. 2014

JUDr. Jan Kosek, Ph.D.
- konzultant –